

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-101

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

(Compulsory Paper)

(PO-C1 : Modern Political Thinkers)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain Rousseau's state of nature.
 - (2) Examine Marx's theory of class struggle.
2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Discuss 'Machiavelli' as the pioneer of Modern Politics.
 - (2) Discuss the Hegel's dialecticism.
3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words) : [20]
 - (1) Discuss the Locke's view on Human Nature.
 - (2) Examine Rousseau's social contract theory.
 - (3) Explain Marx's theory of surplus value.
 - (4) Explain Marx's views of state.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Marx's views on revolution
- (2) Locke's social contract
- (3) Hegel's views on civil society.
- (4) Rousseau's General Will
- (5) Machiavelli's views on state
- (6) Hegel's views on Liberty.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) रूसोने सांगितलेली निसर्गाविस्था स्पष्ट करा.
- (2) मार्क्सच्या वर्गसंघर्ष सिद्धांताचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) आधुनिक राज्यशास्त्राचा जनक या नात्याने मॅकियाव्हेलीची चर्चा करा.
- (2) हेगेलच्या द्वंद्ववादाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (250 शब्दांत) : [20]

- (1) लौकच्या मानवी स्वभावाबाबत विचारांवर चर्चा करा.
- (2) रूसोच्या सामाजिक करार सिद्धांताचे परीक्षण करा.
- (3) मार्क्सचा अतिरिक्त सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (4) मार्क्सचे राज्यविषयक विचार स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) मार्क्सचे क्रांतीविषयक विचार
- (2) लॉकचा 'सामाजिक करार'
- (3) नागरी समाज विषयक हेगलचे विचार
- (4) रूसोची सामूहिक ईहा
- (5) मॅकियाव्हेलीचे राज्याबाबत विचार
- (6) हेगेलचे स्वातंत्र्य विषयक विचार.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-102

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-C2 : Compulsory Paper

(Public Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (a) Explain the meaning, nature and scope of Public Administration.
 - (b) State the principles of organization.
2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (a) State the difference between Public and Private Administration
 - (b) Explain the Employer-Employee relation.
3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
 - (a) Write traditional approaches to the study of Public Administration.

P.T.O.

- (b) State the power and functions of Public Account Committee.
- (c) Discuss the merits and demerits of Bureaucracy.
- (d) Explain the functions of organization.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (a) Budgetary process in UK
- (b) Audit Department
- (c) Modern Approaches to the study of Public Administration
- (d) Significance of Training for Civil Services
- (e) Public Account Committee
- (f) Merits of Unity of Command.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (अ) लोकप्रशासनाचा अर्थ, स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- (ब) संघटनेची तत्वे सांगा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (अ) लोकप्रशासन व खाजगी प्रशासनातील फरक सांगा.
- (ब) मालक-सेवक संबंध स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (अ) लोकप्रशासनाचा पारंपारिक दृष्टीकोन लिहा.
- (ब) लोकलेखा समितीचे अधिकार व कार्ये सांगा.
- (क) नोकरशाहीच्या गुण-दोषांची चर्चा करा.
- (ड) संघटनेची कार्ये स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (अ) इंग्लंडमधील अर्थसंकल्पीय प्रक्रिया
- (ब) हिशेब विभाग
- (क) लोकप्रशासनाचा आधुनिक दृष्टीकोन
- (ड) नागरी सेवेच्या प्रशिक्षणाचे महत्त्व
- (इ) लोकलेखा समिती
- (फ) आज्ञाकारक सत्तेच्या एकतेचे गुण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-103

M.A. (I Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-C3 : Compulsory Paper

(Constitutional Process in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—** (i) *All* questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Discuss the nature of Indian Constitution.
 - (2) Discuss Centre-State relations and evaluate the role of Sarkaria Commission.
2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain distinct features of Indian Constitution.
 - (2) Examine the role of Judiciary in India.
3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (1) Explain Electoral Reforms in India.
 - (2) Explain the power and functions of President of India.
 - (3) Explain the philosophy of Indian Constitution.
 - (4) Evaluate the article 356 in Indian Constitution.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Role of Lok Sabha Speaker
- (2) Social Directive Principles
- (3) Role of Prime Minister
- (4) Parliamentary Sovereignty
- (5) Rights of Individual in Constitution in India
- (6) Judicial Activism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) भारतीय राज्यघटनेच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- (2) केंद्र-राज्य संबंधाची चर्चा करून सरकारिया आयोगाच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) भारतीय राज्यसंघटनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (2) भारतातील न्यायमंडळाच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) भारतातील निवडणुक सुधारणा स्पष्ट करा.
- (2) भारताच्या राष्ट्रपतीचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.
- (3) भारतीय राज्यघटनेचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
- (4) भारतीय राज्यघटनेतील 356व्या कलमाचे परीक्षण करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (1) लोकसभा सभापतीची भूमिका
- (2) सामाजीक मार्गदर्शक तत्वे
- (3) पंतप्रधानाची भूमिका
- (4) संसदेचे सार्वभौमत्व
- (5) भारतीय राज्यघटनेतील व्यक्तीचे अधिकार
- (6) न्यायालयीन कार्यप्रवणता.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-104

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-01 : Optional Paper

(Political Thought in Modern India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain Raja Ram Mohan Roy's views on Individual Freedom.

(2) Discuss Mahatma Gandhi's thought on Gramrajya.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss Maulana Azad's views on Nationalism.

(2) Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's thought on Democracy.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

(1) Explain Raja Ram Mohan Roy's thought on Law and Judicial system.

P.T.O.

- (2) Evaluate Mahatma Gandhi's techniques of Satyagraha.
- (3) Discuss Dr. Babasaheb Ambedkar's views on state socialism.
- (4) Explain Jawaharlal Nehru's views on Humanism.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Raja Ram Mohan Roy's critique of religion
- (2) Dr. Babasaheb Ambedkar's views on Liberty
- (3) Mahatma Gandhi's concept of Trusteeship
- (4) Raja Ram Mohan Roy's thought on Women's Liberty
- (5) Jawaharlal Nehru's thought on Socialism
- (6) Maulana Azad's views on Education.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) राजा राममोहन रॉय यांचे व्यक्ति स्वातंत्र्यविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (2) महात्मा गांधीजींच्या ग्रामराज्यविषयक विचारांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) मौलाना आझाद यांच्या राष्ट्रवादविषयक विचारांची चर्चा करा.
- (2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे लोकशाहीविषयक विचार स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) राजा राममोहन रॉय यांचे कायदा आणि न्यायविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (2) महात्मा गांधीजींच्या सत्याग्रहाच्या तंत्राचे मूल्यमापन करा.
- (3) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या राज्य समाजवादविषयक विचारांची चर्चा करा.
- (4) जवाहरलाल नेहरूंचे मानवतावादविषयक विचार स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) राजा राममोहन रॉय यांचे धर्मविषयक भाष्य
- (2) डॉ. आंबेडकरांचे स्वातंत्र्यविषयक विचार
- (3) महात्मा गांधीजींची विश्वस्त संकल्पना
- (4) राजा राममोहन रॉय यांचे स्त्रीस्वातंत्र्यविषयक विचार
- (5) जवाहरलाल नेहरू यांचे समाजवादविषयक विचार
- (6) मौलाना आझाद यांचे शिक्षणासंबंधीचे विचार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-105

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-02 : Optional Paper

(Modern Political Ideologies)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the concepts of corporate state in Fascism.

(2) Discuss the various types of Nationalism.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss Neo Fascism.

(2) Explain the meaning of Liberalism and discuss nature of Liberalism.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

(1) Explain the nature of Social Democracy.

P.T.O.

- (2) Discuss Cultural Nationalism.
- (3) State the Marxian theory of dialectical materialism.
- (4) Explain the Modern Liberalism.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Classical Liberalism
- (2) Religious Nationalism
- (3) Ideology
- (4) Features of Fascism
- (5) Limitations of Democratic Socialism
- (6) Marxist base and Superstructure.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) फॅसिवादातील महामंडळात्म राज्याची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (2) राष्ट्रवादाच्या विविध घटकांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) नवफॅसिवादाची चर्चा करा.
- (2) उदारमतवादाचा अर्थ स्पष्ट करा आणि उदारमतवादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) सामाजिक लोकशाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) सांस्कृतिक राष्ट्रवादाची चर्चा करा.
- (3) मार्क्सचा द्वंद्वात्मक भौतिकवादी सिद्धांत सांगा.
- (4) आधुनिक उदारमतवाद स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) परंपरागत उदारमतवाद
- (2) धार्मिक राष्ट्रवाद
- (3) विचारप्रणाली
- (4) फॅसिझमची वैशिष्ट्ये
- (5) लोकशाही समाजवादाच्या मर्यादा
- (6) मार्क्सचे पाया व इमलाविषयीचे विचार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-106

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-03 : Optional Paper

(Indian Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer any *one* of the following (in **500 words) :** [20]

(1) Explain the power and functions of Prime Minister of India.

(2) State the features of Indian Administration.

2. Answer any *one* of the following (in **500 words) :** [20]

(1) Explain the role of Chief Minister in the State Administration.

(2) Discuss the social challenges before Indian Administration.

3. Answer any *two* questions (in **250 words each) :** [20]

(1) Explain the functions of Union Public Service Commission.

P.T.O.

- (2) State the reforms in the recruitment of Civil Services.
- (3) Explain the functions of Cabinet Secretariat.
- (4) State the challenges regarding development before Indian Administration.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Parliamentary Executive
- (2) Council of Ministers
- (3) Governor
- (4) State Secretariat
- (5) Ministry of Human Resources and Development
- (6) Political Neutrality.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारतीय पंतप्रधानांची अधिकार आणि कामे स्पष्ट करा.
- (2) भारतीय प्रशासनाची वैशिष्ट्ये सांगा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) राज्य प्रशासनातील मुख्यमंत्र्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- (2) भारतीय प्रशासनासमोरिल सामाजिक आव्हानांची चर्चा करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) केंद्रिय लोकसेवा आयोगाची कार्ये स्पष्ट करा.
- (2) नागरी सेवेतील भरतीसंदर्भात सुधारणा सांगा.
- (3) कॅबिनेट सचिवालयाची कार्ये स्पष्ट करा.
- (4) भारतीय प्रशासनापुढील आव्हाने सांगा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) संसदिय कार्यकारी मंडळ
- (2) मंत्रीपरिषद
- (3) राज्यपाल
- (4) राज्य सचिवालय
- (5) मानव विकास व संसाधन मंत्रालय
- (6) राजकीय तटस्थता.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-107

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-04 : Optional Paper

(Development Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—** (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Discuss in detail the Policy of Agriculture and Industrial Development.
 - (2) State various schemes under Rural Development.
2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Evaluate the changing role of Bureaucracy.
 - (2) Explain the role of Development Administration since Independence.
3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) Explain the problems of development in development countries.

P.T.O.

- (2) Explain the role of Socio-Political elements in the process of development.
- (3) Discuss the specialist and generalist dichotomy in democracy.
- (4) Discuss 73rd amendments regarding peoples self-development and empowerment.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Scope of development
- (2) 74th amendment
- (3) Training of Bureaucracy
- (4) People's Participation in Development
- (5) Goals of developing nations
- (6) The policies for cultural development.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) कृषीविषयक धोरण आणि औद्योगिक विकास यावर सविस्तर चर्चा करा.
- (2) ग्रामीण विकास अंतर्गत विविध योजना सांगा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) नोकरशाहीच्या बदलत्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.
- (2) स्वातंत्र्योत्तर काळापासूनची विकास प्रशासनाची भूमिका स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) विकसनशील देशातील विकास प्रक्रिये समोरील समस्या स्पष्ट करा.
- (2) विकास प्रशासनातील सामाजिक-राजकीय घटकांची चर्चा करा.
- (3) लोकशाहीतील सामान्यज्ञ आणि विशेषज्ञ यातील भेदांची चर्चा करा.
- (4) 73वी घटनादुरुस्ती लोकांच्या स्वयंविकास आणि सक्षमीकरण संदर्भात चर्चा करा.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) विकास प्रशासनाची व्याप्ती
- (2) 74वी घटनादुरुस्ती
- (3) नोकरशाहीचे प्रशिक्षण
- (4) विकासमधील लोकांचा सहभाग
- (5) विकसनशील देशांची उद्दिष्टे
- (6) सांस्कृतिक विकासाची धोरणे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-108

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-05 : Optional Paper

(India's Foreign Policy)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the role played by India in Non-aligned movement.

(2) Describe geo-political determinants of India's Foreign Policy.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the changes in Indian Foreign Policy.

(2) Describe salient features of Indian Nuclear Policy.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

(1) Nehru an architect of India's Foreign Policy. Discuss.

P.T.O.

- (2) Explain the Historical background of NAM.
- (3) Explain the approach to the U.N.
- (4) Write the regional factors of India's Foreign Policy.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Globalisation and India
- (2) GATT
- (3) Panchsheel Principles
- (4) C.T.B.T.
- (5) Kashmir issue
- (6) Havana Conference.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) अलिप्ततावादी चळवळीतील भारताची भूमिका स्पष्ट करा.
- (2) भारताचे परराष्ट्रीय धोरण निर्धारित करणारे भूराजकीय घटकांचे वर्णन करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारताच्या परराष्ट्र धोरणात झालेले बदल स्पष्ट करा.
- (2) भारताच्या आण्विक धोरणांची ठळक वैशिष्ट्ये वर्णन करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) नेहरू भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे शिल्पकार — चर्चा करा.
- (2) 'नाम'ची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
- (3) संयुक्त राष्ट्राबाबत भारताचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- (4) भारताचे परराष्ट्र धोरण व प्रादेशिक घटक यावर चर्चा करा.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) जागतिकीकरण व भारत
- (2) गॅट
- (3) पंचशील तत्वे
- (4) सी.टी.बी.टी.
- (5) काश्मीर प्रश्न
- (6) हवाना परिषद.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-201

M.A. (Part I) (Sem. II) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-C4 : Compulsory Paper

Public Policy

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Explain the nature and scope of Public Policy.
 - (ii) Critically examine the different social and economic policies for the empowerment of women in India.
2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Explain the National Education Policy of India.
 - (ii) Explain the role of Government in Public Policy.
3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (i) Role of NGOs in Public Policy
 - (ii) Globalisation
 - (iii) New Agricultural Policy
 - (iv) 73rd–74th Amendment.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Role of Legislature in Policy Making
- (ii) Evaluation of Public Policy
- (iii) New Industrial Policy of 1991
- (iv) Policy Analysis
- (v) Special Economic Zone (SEZ)
- (vi) Sustainable Agriculture.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (i) सार्वजनिक धोरणाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- (ii) भारतातील महिला सबलीकरणाच्या विविध सामाजिक आणि आर्थिक धोरणाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (i) भारताचे राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण स्पष्ट करा.
- (ii) सार्वजनिक धोरणातील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (i) सार्वजनिक क्षेत्रातील स्वयंसेवी संघटनांची भूमिका
- (ii) जागतिकीकरण
- (iii) नवीन कृषी धोरण
- (iv) 73वी व 74वी घटनादुरुस्ती.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (i) धोरण निश्चितीतील कायदेमंडळाची भूमिका
- (ii) सार्वजनिक धोरणाचे मूल्यमापन
- (iii) 1991 चे नविन औद्योगिक धोरण
- (iv) धोरण विश्लेषण
- (v) विशेष आर्थिक क्षेत्र (सेझ)
- (vi) शास्वत कृषी-धोरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-202

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-C5 : Compulsory Paper

(Theory of International Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Discuss in detail the microcosmic theory of conflict.
 - (2) Evaluate critically the Realist theory propounded by Hans Morgenthau.
2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain the Neo-liberal theory in International Politics.
 - (2) What is Balance of Power ? Explain its relevance in today's world.
3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) Gender and International Politics
 - (2) Neo-Realism
 - (3) Changing nature of the Balance of Power
 - (4) International Political Economy

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Techniques of Balance of Power
- (2) Terrorism
- (3) Threats of Sovereignty
- (4) Geo-politics of Cold War Period
- (5) North-South Dialogue
- (6) Ecology and International Politics.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) संघर्षाच्या सौक्ष्मिक सिद्धांताची सविस्तरपणे चर्चा करा.
- (2) हॅन्स मॉर्गेन्थाॅच्या वास्तववादी सिद्धांताचे चिकित्सक विवेचन करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) आंतरराष्ट्रीय राजकरणाचा नव-उदारमतवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) सत्ता संतुलन म्हणजे काय ? त्याची आजच्या जगातील उपयुक्तता स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणताही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) लिंगभेद आणि आंतरराष्ट्रीय राजकारण.
- (2) नव-वास्तववाद.
- (3) सत्ता संतुलनाचे बदलते स्वरूप.
- (4) आंतरराष्ट्रीय राजकीय अर्थकारण.

4. कोणत्याही चारवर टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) :

[20]

- (1) सत्ता संतुलनाचे तंत्र
- (2) दहशतवाद
- (3) सार्वभौमत्वाला आव्हाने
- (4) शीतयुद्धकालीन भू-राजकारण
- (5) उत्तर-दक्षिण संवाद
- (6) परिस्थितीशास्त्र व आंतरराष्ट्रीय राजकारण.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-203

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

(PO-C6 : Comparative Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain Federalism and discuss its challenges.
 - (2) Explain system approach in the study of Comparative Politics.
2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain the types of political parties in France.
 - (2) Explain the types of pressure groups in India with example.
3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) Explain the powers and functions of Executive.
 - (2) Compare the party system of India and U.S.A.
 - (3) Discuss the types of Bureaucracy.
 - (4) Features of Constitution of U.S.A.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (1) Nature of Development Theories
- (2) Features of Constitutionalism
- (3) Importance of Military and Police
- (4) Decentralisation of Power
- (5) Role of Judiciary in India
- (6) Legislature.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) संघराज्यवाद स्पष्ट करा व त्यासमोरील आव्हानांची चर्चा करा.
- (2) तुलनात्मक राजशास्त्राच्या 'व्यवस्था दृष्टीकोन' स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) फ्रान्समधील राजकीय पक्षांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (2) भारतातील दबाव गटांचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) कार्यकारी मंडळाचे अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.
- (2) भारत व अमेरिकेतील पक्षपद्धतीची तुलना करा.
- (3) नोकरशाहीच्या प्रकाराची चर्चा करा.
- (4) अमेरिकेच्या राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) विकास सिद्धांताचे स्वरूप
- (2) घटनावादाची वैशिष्ट्ये
- (3) लष्कर व पोलिसांचे महत्व
- (4) सत्तेचे विकेंद्रीकरण
- (5) भारतातील न्यायमंडळाची भूमिका
- (6) कायदेमंडळ.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-204

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-06 : Optional Paper

Political Thought in Maharashtra

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain Lokmanya Tilak's Doctrine of Chatusutri.
 - (2) Write an essay on V.R. Shinde's contribution to political thought in Maharashtra.
2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain V.D. Savarkar's thoughts on Social Reforms.
 - (2) Explain Acharya Javdekar's interpretation of Indian National Movement.
3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) Critically analyse Mahatma Phule's analysis of the caste system with special reference to his critique of Brahminism.
 - (2) Comment on Acharya Javdekar's theory of Satyagrahi Samajvad.
 - (3) Discuss Lokmanya Tilak's views on 'Cultural Nationalism'.
 - (4) Discuss Mahatma Phule's views on equality.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Lokmanya Tilak's views on ends and means
- (2) V.D. Savarkar and Militarization
- (3) Mahatma Phule's views on power
- (4) Acharya Javdekar's views on Democratic Socialism
- (5) V.R. Shinde's views on Bahujan politics
- (6) V.D. Savarkar's views on Hindu Nationalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) लोकमान्य टिळकांचा चतुःसूत्री कार्यक्रम स्पष्ट करा.
- (2) महाराष्ट्रातील राजकीय विचाराला वि.रा. शिंदे यांचे योगदान याविषयावर निबंध लिहा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (1) वि.दा. सावरकरांचा सामाजिक सुधारणाविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (2) आचार्य जावडेकरांचा भारतीय राष्ट्रीय चळवळी संबंधीचा अन्वयार्थ स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (1) जाती व्यवस्थेच्या संदर्भातील महात्मा फुले यांचे ब्राम्हणवादाच्या संबंधी विश्लेषणाचे सटीक परीक्षण करा.
- (2) आचार्य जावडेकर यांच्या सत्याग्रही समाजवाद सिद्धांतावर भाष्य करा.
- (3) लोकमान्य टिळकांच्या सांस्कृतिक राष्ट्रवादविषयक विचारावर चर्चा करा.
- (4) महात्मा फुले यांचे समताविषयक विचारांची चर्चा करा.

4. कोणत्याही चारवर टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) :

[20]

- (1) लोकमान्य टिळकांचा साध्य-साधनविषयक विचार
- (2) वि.दा. सावरकर आणि लष्करीकरण
- (3) महात्मा फुले यांचे सत्ताविषयक विचार
- (4) आचार्य जावडेकरांचे लोकशाही समाजवादविषयक विचार
- (5) बहुजन राजकारणा संदर्भात वी.रा. शिंदे यांचे विचार
- (6) वि.दा. सावरकरांच्या हिंदु राष्ट्रवादविषयक विचारावर चर्चा करा.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-205

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

(Optional Paper)

PO-07 : (Contemporary Political Ideologies)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (i) Explain forms of Environmentalism.
 - (ii) Explain types of Feminism.
2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (i) State Neo-Liberal thought of Milton Friedman.
 - (ii) Explain C. Wright Mill critique on End of Ideology
3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
 - (i) Describe the concept of 'Green Democracy'.
 - (ii) State Friedrich Hayek's thought of Neo-Liberalism.
 - (iii) Evaluate Humanistic interpretation of Marx.
 - (iv) Explain Galbraith views on End of Ideology.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (i) Meaning of Feminism
- (ii) Concept of Environmentalism
- (iii) Origin of Liberalism
- (iv) Concept of Alienation
- (v) End of Ideology
- (vi) Women's Liberation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) पर्यावरणवादाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (ii) स्त्रीवादाचे प्रकार स्पष्ट करा.

2. कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) मिल्टन फ्राईडमनचा नव-उदारमतवादी विचार सांगा.
- (ii) 'विचारप्रणालीचा अंत' या बाबत सी. राईट मिल यांनी केलेली टिका स्पष्ट करा.

3. कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) 'हरित लोकशाही' संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ii) फ्रेडरिच हार्डक यांचे नव-उदारमतवादा बाबत विचार सांगा.
- (iii) मार्क्सच्या मानवतावादी विश्लेषणाचे मूल्यमापन करा.
- (iv) 'विचारप्रणालीचा अंत' बाबत गलब्रॅथचे विचार सांगा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]

- (i) स्त्रीवादाचा अर्थ
- (ii) पर्यावरणवाद संकल्पना
- (iii) उदारमतावादाचा उदय
- (iv) परात्मीकरण संकल्पना
- (v) विचारप्रणालीचा अंत
- (vi) स्त्री मुक्ती.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-206

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-08 : (State and Local Administration)

Optional Paper

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (i) Comment on changing role of Governor and Chief Minister in State Administration.
 - (ii) Explain welfare responsibilities of State Government.
2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (i) Discuss importance of 74th Constitutional Amendment.
 - (ii) Explain structure and functions of Municipalities.
3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
 - (i) Explain the functions of Council of Ministers.
 - (ii) Development Administration of State Government.
 - (iii) Panchayat Raj System.
 - (iv) Mayer.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (i) State Secretariat
- (ii) 73rd Amendment
- (iii) Municipal Commissioner
- (iv) Cantonment Board
- (v) Lokayukt
- (vi) Right to Information.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) राज्यपाल आणि मुख्यमंत्री यांची बदलती भूमिका यावर भाष्य करा.
- (ii) राज्य सरकारच्या कल्याणकारी जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

2. कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) 74व्या घटनादुरुस्तीचे महत्वावर चर्चा करा.
- (ii) नगरपरिषदेची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.

3. कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) मंत्रीपरिषदेचे कार्य स्पष्ट करा.
- (ii) राज्य सरकारचे विकासात्मक प्रशासन.
- (iii) पंचायत राज्य व्यवस्था.
- (iv) महापौर.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) राज्य सचिवालय
- (ii) 73वी घटनादुरुस्ती
- (iii) महानगरपालीकेचा आयुक्त
- (iv) छावणी मंडळ
- (v) लोकायुक्त
- (vi) माहिती अधिकार कायदा.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-207

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

(PO-09 : Current Trends in Development Administration)

(Optional Paper)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in 500 words) : [20]

- (1) Explain the changing role of Bureaucracy and its impact on Development Administration.
- (2) Discuss the current trends in agriculture and industry in Development Administration.

2. Answer any *one* of the following (in 500 words) : [20]

- (1) Discuss the International Aspects of Development.
- (2) Explain the Non-official Organization in Development Administration.

3. Answer any *two* of the following (in 250 words) : [20]

- (1) Explain the changing nature of Industrial Policy.
- (2) Role of voluntary organization in Development Administration.
- (3) Take a brief review of the role of International Agencies for development.
- (4) Write an essay on 'Current Trend in Development Administration'.

P.T.O.

4. Write short notes on any four (100 words) : [20]

- (1) International dimension of development
- (2) Agencies for Urban Development
- (3) Community Development Programme
- (4) Nature of Industrial Policy
- (5) Agencies for Rural Development
- (6) Role of UN in Development Administration.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) नोकरशाहीची बदलती भूमिका स्पष्ट करा व विकास प्रशासन वरिल तिचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- (2) विकास प्रशासनातील कृषी व उद्योग क्षेत्रातील प्रचलित प्रवाहांवर चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) विकास प्रशासनातील आंतरराष्ट्रीय बाजुवर चर्चा करा.
- (2) विकास प्रशासनातील बिगर-सरकारी संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (250 शब्दांत) : [20]

- (1) औद्योगिक धोरणाचे दबलते स्वरूप.
- (2) विकास प्रशासनातील स्वयंसेवी संस्थांची भूमिका.
- (3) विकास प्रक्रियेतील आंतरराष्ट्रीय संस्थांच्या भूमिकेचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (4) विकास प्रशासनातील 'प्रचलित प्रवाह' यावर निबंध लिहा.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (100 शब्दांत) :

[20]

- (1) विकासाचे आंतरराष्ट्रीय अंग
- (2) नागरी विकासाच्या संख्या
- (3) सामुदायिक विकास कार्यक्रम
- (4) औद्योगिक धोरणाचे स्वरूप
- (5) ग्रामीण विकासाच्या संख्या
- (6) विकास प्रशासनातील संयुक्त राष्ट्रांची भूमिका.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-208

M.A. (II Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-10 : India in World Politics (Optional Paper)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (**500** words) : [20]

(1) Explain the India-China Relation.

(2) Discuss the issues of confrontation between India and Pakistan.

2. Answer any *one* of the following (**500** words) : [20]

(1) Explain the India's role in ASEAN.

(2) Explain India's role in SAARC.

3. Answer any *two* of the following (**250** words) : [20]

(1) Explain the importance of nuclear activities.

(2) Explain the Anti-terrorist measures by India.

(3) Explain India-Russia Relation.

(4) India-USA Relation.

P.T.O.

4. Write short notes on any four (100 words) : [20]

- (1) Adverse effect of Globalization on India
- (2) Problem of the Indian Ocean
- (3) Diego-Garcia
- (4) Water Issues in India and Pakistan
- (5) N.P.T.
- (6) Objective of ASEAN.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारत-चीन संबंध स्पष्ट करा.
- (2) भारत-पाकिस्तान संबंधातील संघर्षाच्या बाबीची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) 'आसियान' मधील भारताची भूमिका स्पष्ट करा.
- (2) 'सार्क' मधील भारताची भूमिका स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा (250 शब्दांत) : [20]

- (1) आण्विक कार्यक्रमाचे महत्व स्पष्ट करा.
- (2) दहशतवादा विरुद्ध भारताच्या उपाय योजना.
- (3) भारत-रशिया संबंध स्पष्ट करा.
- (4) भारत-अमेरिका संबंध.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (100 शब्दांत) :

[20]

- (1) जागतिकीकरणाचे भारतावरील प्रतिकूल परिणाम
- (2) हिंद महासागराची समस्या
- (3) दिएगो-गार्सिया
- (4) भारत-पाकिस्तान संबंधातील पाणी प्रश्न
- (5) एन.पी.टी.
- (6) 'आसियान संघटनेची उद्दिष्टे.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-301

M.A. (Part-II) (III Sem.) EXAMINATION, 2019

POLITICS

(PO-C7 : World Politics : Issues and Debates)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Critically examine the influences of Domestic Factors on Foreign Policy.
 - (2) Explain the meaning, nature and features of Terrorism in the 20th Century.
2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Take a brief review of the causes of the emergence of New World Order.
 - (2) Write an essay on 'The New Face of 20th Centuries Armed Conflict'.
3. Answer any *two* of the following : [20]
 - (1) Explain the meaning and features of International Government Organization.
 - (2) Explain the meaning and causes of Intervention in International Politics.

P.T.O.

- (3) Mention various efforts of Non-Proliferation.
- (4) Mention various features of New World Order.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words) : [20]

- (1) Mention the significance of the state as an Actor.
- (2) Role of INGOs as a non-state actors.
- (3) Methods of Forced Diplomacy
- (4) Meaning and nature of NPT
- (5) Features of Civil War
- (6) External Influences of Foreign Policy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) परराष्ट्र धोरणावर प्रभाव टाकणाऱ्या अंतर्गत घटकांचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- (2) विसाव्या शतकातील दहशतवादाचा अर्थ सांगून स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) नवीन जागतिक व्यवस्थेच्या उदयाच्या कारणांचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (2) 'विसाव्या शतकातील सशस्त्र संघर्षाचा नवीन चेहरा' यावर निबंध लिहा.

3. खालीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा : [20]

- (1) आंतरराष्ट्रीय शासकीय संघटनेचा अर्थ सांगून वैशिष्ट्ये लिहा.
- (2) 'हस्तक्षेप' या संकल्पनेची व्याख्या लिहून आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील हस्तक्षेपाच्या कारणांची चर्चा करा.
- (3) अण्वस्त्रा प्रसार बंदी संदर्भात करण्यात आलेले विविध प्रयत्न लिहा.
- (4) नवीन जागतिक व्यवस्थेची विविध वैशिष्ट्ये नमूद करा.

4. टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) 'राज्य एक कर्ता घटक !' म्हणून महत्त्व
- (2) आंतरराष्ट्रीय बिगर शासकीय संघटनांची अराज्य घटक म्हणून भूमिका
- (3) सक्तीच्या राजनयाच्या पद्धती
- (4) अण्वस्त्र प्रसार बंदी कराराचा अर्थ आणि स्वरूप
- (5) यादवी युद्धाची वैशिष्ट्ये
- (6) परराष्ट्रीय धोरणावर पडणारा बाह्य घटकांचा प्रभाव.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-302

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-C8 : Comparative Government

(China, France, Iran and Nigeria)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (a) What is Constitutionalism ? Discuss the main features of Constitutionalism.
 - (b) Explain the evaluation and nature of party system in France.
2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (a) Discuss the nature of Political Parties in Iran.
 - (b) Describe the challenges of Globalisation in China.
3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (a) Role of religious leader in the Politics in Nigeria.

P.T.O.

- (b) National People's Congress of China.
- (c) Role of Military in Iran's Politics.
- (d) Role and functions of Pressure Groups in Nigeria.

4. Answer any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (a) The role of Bureaucracy in China
- (b) Fundamental Rights in France
- (c) The structure of the Judiciary in China
- (d) The Politics of Violence in Iran
- (e) Judiciary in Nigeria
- (f) State the power of the Legislature in Iran.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (अ) घटनावाद म्हणजे काय ? घटनावादाच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (ब) फ्रान्समधील पक्षपद्धतीचा विकास आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (अ) इराणमधील राजकीय पक्षांच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- (ब) चीनमधील जागतिकीकरणाची आव्हाने विशद करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (अ) नायजेरियाच्या राजकारणातील धार्मिक नेत्यांची भूमिका.
- (ब) चीनमधील राष्ट्रीय जन काँग्रेस.
- (क) इराणच्या राजकारणातील लष्कराची भूमिका.
- (ड) नायजेरियातील दबावगटांची भूमिका व कार्य.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (अ) चीनमधील नोकरशाहीची भूमिका
- (ब) फ्रान्समधील मुलभूत हक्क
- (क) चीनमधील न्यायव्यवस्थेची रचना
- (ड) इराणमधील हिंसेचे राजकारण
- (इ) नायजेरियातील न्यायव्यवस्था
- (फ) इराणमधील कायदेमंडळाचे अधिकार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-303

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-C9 : Political Sociology

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (i) Explain the contribution of Max Weber in political sociology.
 - (ii) Explain the term collective violence with reference to riots and state repression.
2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (i) What is meant by political socialization ? Discuss the process of political socialization.
 - (ii) Define Terrorism. Write the causes of terrorism.
3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
 - (i) Explain the scope of political sociology.
 - (ii) Discuss the role of social movement in shaping Agenda.
 - (iii) Explain the factors influencing of political participation.
 - (iv) Explain the concept of civic culture.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Meaning of political sociology
- (ii) Post-Behaviouralism
- (iii) Nature of political socialization
- (iv) Participatory political culture
- (v) Levels of political participation
- (vi) Communal violence.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) मॅक्स वेबरने राजकीय समाजशास्त्रास केलेले योगदान स्पष्ट करा.
- (ii) सामूहिक हिंसा हि संकल्पना दंगल व राज्याचे दमन यासंदर्भात स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) राजकीय सामाजिकरण म्हणजे काय ? राजकीय सामाजिकरणाची प्रक्रिया विशद करा.
- (ii) दहशतवादाची व्याख्या द्या. दहशतवादाची कारणे लिहा.

3. पुढीलपैकी कोणताही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) राजकीय समाजशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- (ii) राजकीय कार्यक्रम (अजेंडा) ठरविण्यामध्ये सामाजिक चळवळींच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (iii) राजकीय सहभागावर प्रभाव टाकणारे घटक स्पष्ट करा.
- (iv) नागरी संस्कृतीची संकल्पना स्पष्ट करा.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) राजकीय समाजशास्त्राचा अर्थ
- (ii) उत्तर-वर्तनवाद
- (iii) राजकीय सामाजिकरणाचे स्वरूप
- (iv) सहभागप्रदान राजकीय संस्कृती
- (v) राजकीय सहभागाच्या पातळ्या
- (vi) सांप्रदायिक हिंसा.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-304

M.A. (Part II) (Sem. III) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-011 : Social and Political Movements in India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (i) Critically analyse the success and failure of new social movement in India.
 - (ii) Discuss the legacy of Mahatma Phule in Dalit Movement.
2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (i) Discuss the socio-political issues involved in politics of mobilization.
 - (ii) Take a brief review of issues in the movement for formation of New State.
3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
 - (i) Feature of New Social Movement
 - (ii) Ambedkar and Dalit Movement
 - (iii) Issues of Violence Against Women
 - (iv) Shetakari Sanghatana.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Class Mobilisation
- (ii) Farmer Movement After 1991
- (iii) Dalit Panther
- (iv) Region as Identity
- (v) Feature of Women Movement
- (vi) Political Movement in India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) भारतातील नवसामाजिक चळवळींच्या यशापयशांचे चिकित्सक विश्लेषण करा.
- (ii) दलीत चळवळीस म. फूले यांचा वारसा लाभला आहे. चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) राजकीय कृतिप्रवणतेशी संबंधीत असलेल्या सामाजिक-राजकीय मूद्दांची चर्चा करा.
- (ii) नवीन राज्यांच्या निर्मितीस कारणीभूत ठरणार्या महत्वाच्या मूद्दांचा आढावा घ्या.

3. पुढीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) नवसामाजिक चळवळीची वैशिष्ट्ये.
- (ii) आंबेडकर आणि दलित चळवळ
- (iii) महिलांवरील अत्याचाराचे मूद्दे
- (iv) शेतकरी संघटना.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) वर्गीय कृतिप्रवणता
- (ii) 1991 नंतरची शेतकरी चळवळ
- (iii) दलित पँथर
- (iv) प्रादेशिक अस्मिता
- (v) महिला चळवळीची वैशिष्ट्ये
- (vi) भारतातील राजकीय चळवळ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-305

M.A. (Part II) (Sem. III) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-012 : State Politics in India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Explain the impact of globalization on state politics in India.
 - (ii) Discuss the changing nature of coalition politics in India.
2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Evaluate the process of formation of different states in India.
 - (ii) Critically examine the communal politics after 1990 in India.
3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (i) Explain the issues of backwardness in states in India.
 - (ii) Discuss the communal politics in North India.
 - (iii) Discuss OBC politics in Maharashtra.
 - (iv) Discuss the water conflict in India.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Sub-regionalism
- (ii) Regional identity Politics in India
- (iii) Demand of state autonomy
- (iv) Liberalization and State Politics
- (v) Dalit politics in Maharashtra
- (vi) Narmada Bachav Movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) भारतातील घटकराज्यांच्या राजकारणावरील जागतिकीकरणाचा परिणाम स्पष्ट करा.
- (ii) भारतातील आघाड्यांच्या राजकारणाच्या बदलत्या स्वरूपाची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) भारतातील विविध राज्यांच्या निर्मितीच्या प्रक्रियेचे मूल्यमापन करा.
- (ii) भारतातील 1990 नंतरच्या जमातवादाच्या राजकारणाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]

- (i) भारतातील घटकराज्यांतील मागासलेपणाच्या समस्या स्पष्ट करा.

- (ii) उत्तर भारतातील जमातवादी राजकारणाची चर्चा करा.
- (iii) महाराष्ट्रातील ओबीसी राजकारणाची चर्चा करा.
- (iv) भारतातील पाणीवाटप संघर्षाची चर्चा करा.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) :

[20]

- (i) उपप्रादेशिकवाद
- (ii) भारतातील प्रादेशिक अस्मितांचे राजकारण
- (iii) राज्यांच्या स्वायत्ततेची मागणी
- (iv) उदारीकरण आणि घटकराज्यांचे राजकारण
- (v) महाराष्ट्रातील दलित राजकारण
- (vi) नर्मदा बचाव आंदोलन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-306

M.A. (Part II) (Sem. III) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-013 : Political Process in Maharashtra

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Explain the dominance and the crisis of co-operative sector in Maharashtra.
 - (ii) Discuss the contribution of Non-Brahmin Movement on the politics of Maharashtra before 1960.
2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Explain the growing impact of rural and urban economy on the politics of Maharashtra.
 - (ii) Discuss the politics of Linguistic Identity in Maharashtra.
3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (i) Nationalist Congress Party

P.T.O.

- (ii) Nagpur Pact
- (iii) Marathwada Vikas Andolan
- (iv) Impact of 73rd Amendment on Rural Local Government.

4. Answer any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (i) Agricultural economy and role of State of Maharashtra
- (ii) Dalit Politics
- (iii) Shiv Sena
- (iv) Coalition Politics
- (v) Failure of Co-operative Movement
- (vi) Crisis of Dominant Party System 1977-1995.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) महाराष्ट्रातील सहकार क्षेत्रातील प्रभुत्व व समस्या स्पष्ट करा.
- (ii) 1960 पूर्वीच्या महाराष्ट्रातील राजकारणात ब्राम्हणेतर चळवळीच्या योगदानाची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) महाराष्ट्राच्या राजकारणावरील वाढते ग्रामीण व नागरी अर्थकारण स्पष्ट करा.
- (ii) महाराष्ट्रातील भाषिक अस्मितेच्या राजकारणावर चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष
- (ii) नागपूर करार
- (iii) मराठवाडा विकास आंदोलन
- (iv) 73व्या घटनादुरुस्तीचा ग्रामीण स्थानिक शासनावरील परिणाम.

4. पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) महाराष्ट्रातील कृषी अर्थव्यवस्था आणि राज्याची भूमिका
- (ii) दलित राजकारण
- (iii) शिवसेना
- (iv) आघाड्यांचे राजकारण
- (v) सहकार चळवळीचे अपयश
- (vi) 1977-1995 या कालखंडातील महाराष्ट्राच्या प्रबल पक्षपद्धतीमधील पेचप्रसंग.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-307

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-O14 : Optional Paper

(Party System in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the dominance and decline of the Congress Party in India.

(2) Examine the changing nature of the party system in India.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) State the origin and evolution of political parties in India before independence.

(2) Explain the salient features of regional parties after 1977.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Explain the status of BJP in Indian Politics.

P.T.O.

- (2) Explain the social basis of Congress Party.
- (3) Explain the causes of origin of regional parties.
- (4) Discuss the role of Left Parties in Indian politics.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Shiromani Akali Dal
- (2) D.M.K.
- (3) Communal Politics
- (4) Importance of Regional Parties
- (5) Ideology of BSP
- (6) Coalition Politics.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारतातील काँग्रेस पक्षाच्या प्रभुत्व व न्हासाची चर्चा करा.
- (2) भारतातील पक्षपद्धतीच्या बदलत्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) स्वातंत्र्यपूर्व काळातील भारतातील राजकीय पक्षांचा उदय व विकास स्पष्ट करा.
- (2) 1977 नंतरच्या प्रादेशिक पक्षांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) भारतीय राजकारणातील भाजपाचे स्थान स्पष्ट करा.
- (2) काँग्रेस पक्षाचे सामाजिक आधार स्पष्ट करा.
- (3) प्रादेशिक पक्षांच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.
- (4) भारतीय राजकारणातील डाव्या पक्षांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) शिरोमणी अकाली दल
- (2) द्रविड मुन्नेत्र कळघम
- (3) जमातवादाचे राजकारण
- (4) प्रादेशीक पक्षांचे महत्व
- (5) बहुजन समाजवादी पक्षाची विचारसरणी
- (6) आघाड्यांचे राजकारण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-308

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-O15 : Optional Paper

**[Political Process in South Asia (With Reference to Pakistan,
Sri Lanka, Bangladesh and Nepal)]**

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer any *one* of the following questions (in **500 words) : [20]**

- (1) Critically evaluate the role of Agriculture and Industries in the political economy of Pakistan.
- (2) Explain the role of freedom struggle in the political system of Bangladesh.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500 words) : [20]**

- (1) Describe the nature of economy in Nepal.
- (2) Write an essay on the 'Politics of Regional and Ethnicity in Sri Lanka'.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions : [20]

- (1) Discuss issues of Development in Pakistan.
- (2) Explain features of Monarchy in Nepal.
- (3) Comment on Electoral and Party Politics in Pakistan.
- (4) Mention the nature of Executive in Sri Lanka.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Issues of Poverty in Bangladesh
- (2) Role of Political Parties in Sri Lanka
- (3) Importance of bureaucracy in Pakistan
- (4) Executives in Bangladesh
- (5) Role of Legislature in Pakistan
- (6) Issues of Minorities in Nepal.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) पाकिस्तानच्या राजकीय अर्थव्यवस्थेतील कृषी आणि औद्योगिक क्षेत्राच्या भूमिकेचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- (2) बांग्लादेशाच्या राजकीय व्यवस्थेतील स्वातंत्र्य आंदोलनाची भूमिका स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) नेपाळच्या अर्थव्यवस्थेचे वर्णन करा.
- (2) 'श्रीलंकेतील धर्म आणि वांशिकतेचे राजकारण' यावर निबंध लिहा.

3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [20]

- (1) पाकिस्तानमधील विकासाच्या मुद्द्यांची चर्चा करा.
- (2) नेपाळमधील राजशाहीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (3) पाकिस्तानमधील निवडणूक आणि राजकीय पक्षांचे राजकारण यावर भाष्य करा.
- (4) श्रीलंकेतील कार्यकारी मंडळाचे स्वरूप नमूद करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) बांग्लादेशमधील दारिद्र्याचा प्रश्न
- (2) श्रीलंकेतील राजकीय पक्षांची भूमिका
- (3) पाकिस्तानमधील नोकरशाहीची भूमिका
- (4) बांग्लादेशमधील कार्यकारीमंडळ
- (5) पाकिस्तानमधील कायदेमंडळ
- (6) नेपाळमधील अल्पसंख्याकांचा प्रश्न.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-309

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-O16 : Optional Paper

(Research Methodology)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

- (1) Explain the nature and scope of Research Methodology.
- (2) Define formulation of Research problem. State the factors and the process of problem research.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

- (1) What is Empirical Research ? Explain types of Empirical Research in detail.
- (2) What is Hypothesis ? Discuss the types of Hypothesis.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

- (1) Explain the types of References.

P.T.O.

- (2) Write a detailed note on Library Research.
- (3) What is aggregate data ? Explain the Official and Government Sources of data collection.
- (4) Explain the features of Quantitative Research.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Bibliography
- (2) Interview
- (3) Co-relation
- (4) Qualitative Research
- (5) Report Writing
- (6) Field Study.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) संशोधन पद्धतीचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- (2) समस्या सुत्रणाची व्याख्या करा. समस्या सुत्रणातील घटक व प्रक्रिया सांगा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) अनुभवनिष्ठ संशोधन म्हणजे काय ? अनुभवनिष्ठ संशोधनाचे प्रकार सविस्तर विशद करा.
- (2) गृहीतक म्हणजे काय ? गृहीतकांच्या प्रकारांची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) संदर्भाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (2) ग्रंथालयीन संशोधन यावर सविस्तर टीप लिहा.
- (3) संकलीत माहिती म्हणजे काय ? कार्यालयीन आणि शासकिय माहिती संकलनाचे स्रोत स्पष्ट करा.
- (4) संख्यात्मक संशोधनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) संदर्भसूची
- (2) मूलाखत
- (3) सह-संबंध
- (4) गुणात्मक संशोधन
- (5) अहवाल लेखन
- (6) क्षेत्रीय अभ्यास.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-401

M.A. (Part II) (Sem. IV) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-C10 : Compulsory Paper

Power and Society

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer any *one* of the following (in **500 words) :** [20]

(i) Define the term 'power'. Explain the nature of power in detail.

Or

(ii) Discuss the neoliberal perspective of the state in the context of Globalization.

2. Answer any *one* of the following (in **500 words) :** [20]

(i) 'Ideology is used as a supporting tool to Justify the Political System'. Explain.

Or

(ii) Analyse the nature of relations in between political power and bureaucracy in recent years.

3. Answer any *two* questions (in **250 words each) :** [20]

(i) The concept of 'Class'

P.T.O.

- (ii) Nature of 'Authority'
- (iii) Marxian concept of the 'State'
- (iv) Meaning and nature of 'Ideology'.

4. Write notes on any four (in 100 words each) : [20]

- (i) Methods of exercising 'Power'
- (ii) Types of 'Hegemony'
- (iii) Ideology : A conceptual understanding
- (iv) New trends in 'Bureaucracy'
- (v) Changing perspective of the 'Liberal state'
- (vi) Relationship between 'Power and Authority'.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(i) 'सत्ता' संकल्पनेची व्याख्या लिहून तिचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

(ii) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात राज्याबाबतच्या नवउदारमतवादी परिप्रेक्ष्याची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(i) 'राजकीय व्यवस्थेच्या समर्थनार्थ 'विचारप्रणाली' एक हतार', स्पष्ट करा.

किंवा

(ii) आधुनिक काळातील राजकीय सत्ता आणि नोकरशाही यांतील संबंधाच्या स्वरूपाचे विश्लेषण करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) 'वर्ग' संकल्पना
- (ii) 'अधिसत्तेचे' स्वरूप
- (iii) मार्क्सची 'राज्यविषयक' संकल्पना
- (iv) विचार प्रणालीचा अर्थ आणि स्वरूप.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) सत्ता वापराच्या पद्धती
- (ii) प्रभुत्वाचे प्रकार
- (iii) राजकीय विचारप्रणाली : एक संकल्पनात्मक जाणीव
- (iv) 'नोकरशाहीतील' आधुनिक प्रवाह
- (v) उदारमतवादी राज्यासंदर्भातील बदलंता परिप्रेक्ष्य
- (vi) सत्ता व अधिसत्तेतील परस्पर संबंध.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-402

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

(PO-C-11 : Political Theory - Key Concepts)

(Compulsory Paper)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Critically examine the different theories of rights.
 - (2) Examine the model of 'Liberal Democracy'.
2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain T.H. Green's views on 'Liberty'.
 - (2) Discuss the nature and types of 'Social Justice'.
3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) Discuss the nature and types of Rights.
 - (2) Explain the relationship between liberty and equality.
 - (3) Explain Pluralist Theory of Democracy.
 - (4) Explain John Rawl's Theory of Justice.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Negative Liberty
- (2) Gender Equality
- (3) Participative Democracy
- (4) Meaning of Rights
- (5) Concept of Social Justice
- (6) J.S. Mill's views on Liberty.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) हक्कांच्या विविध सिद्धांतांचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (2) 'उदारमतवादी लोकशाही' प्रारूपाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) टि.एच. ग्रीनचे 'स्वातंत्र्य' विषयक विचार स्पष्ट करा.
- (2) सामाजिक न्यायाचे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणताही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) हक्काचे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- (2) स्वातंत्र्य आणि समता यांच्यातल्या संबंधाची चर्चा करा.
- (3) लोकशाहीचा अनेकसत्तावादी सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (4) जॉन रॉल्सचा 'न्याय सिद्धांत' स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) नकारात्मक स्वातंत्र्य
- (2) लिंगभेद समता
- (3) सहभागात्मक लोकशाही
- (4) हक्कांचा अर्थ
- (5) सामाजिक न्यायाचा विचार
- (6) जे.एस. मीलचे स्वातंत्र्यविषयक विचार.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-403

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

(Compulsory Paper)

(PO-C/2 : Political Process in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Discuss the main trends in the Electoral Politics of India after 1990's.
 - (2) Discuss the nature and role of dominant caste on India Politics.
2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Critically examine the politics of secularism in India.
 - (2) What is Regionalism ? Explain the impact of regionalism on federal structure.
3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words) : [20]
 - (1) India's model of Economic Development.
 - (2) Features of New Economic Policy.
 - (3) Nature of Hindu communal politics.
 - (4) Salient features of regional parties.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) The Election of 1977
- (2) NITI Commission
- (3) Mixed Economy
- (4) Politics of Economic Development
- (5) Special Economic Zone
- (6) National commission for minorities.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) 1990 नंतर भारताच्या निवडणुकीच्या राजकारणातल्या मुख्य प्रवाहाची चर्चा करा.
- (2) भारतीय राजकारणातील प्रभुत्वशाली जातीचे स्वरूप आणि भूमिकेची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) भारतातील धर्मनिरपेक्षतेच्या राजकारणाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) प्रदेशवाद म्हणजे काय? संघराज्य रचनेवर ती प्रदेशवादाचे झालेले परिणाम स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (**250** शब्दात) : [20]

- (1) भारताच्या आर्थिक विकासाचे प्रारूप.
- (2) नवीन आर्थिक धोरणाची वैशिष्ट्ये.
- (3) हिंदू जमातवादी राजकारणाचे स्वरूप.
- (4) प्रादेशिक पक्षाची वैशिष्ट्ये.

4. कोणत्याही चारवर संक्षिप्त टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दात) :

[20]

- (1) 1977ची निवडणूक
- (2) निती आयोग
- (3) मिश्र अर्थव्यवस्था
- (4) आर्थिक विकासाचे राजकारण
- (5) विशेष आर्थिक क्षेत्र
- (6) राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक आयोग.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-404

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

PO-017 : Human Rights (Optional Paper)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

- (1) Discuss the origin and development of Human Rights through the efforts of the U.N.O.
- (2) Examine terrorism as a challenge of Human Rights.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

- (1) Critically examine the worldwide challenges to Human Rights.
- (2) Discuss the origin, functions and limitations of the National Human Rights Commission of India.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

- (1) Discuss *two* main international organizations for protecting Human Rights.
- (2) Functions of National Women's Commission.
- (3) Rights of the displaced and the refugees.
- (4) Discuss the features and differences between the Individual and Group Rights.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (100 words each) : [20]

- (1) National Commission for Minorities in India
- (2) Right to Constitutional Remedies in India
- (3) Concept of Human Rights
- (4) Causes of Civil Liberty Movement in U.S.A.
- (5) Right to Education
- (6) Anti-Poverty Rights.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) संयुक्त राष्ट्र संघटनेच्या प्रयत्नांतून 'मानवी हक्कांच्या' उगमाची व विकासाची चर्चा करा.
- (2) 'दहशतवाद मानवी हक्कांना एक आव्हान आहे' परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) मानवी हक्कांसमोरील जागतिक आव्हानांचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) भारतातील राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाच्या उगमाची, कार्याची व मर्यादांची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणताही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) मानवी हक्कांचे संरक्षण करणाऱ्या दोन प्रमुख आंतरराष्ट्रीय संघटनांची चर्चा करा.
- (2) राष्ट्रीय महिला आयोगाची कार्ये.
- (3) निर्वासितांचे व विस्थापितांचे कार्ये.
- (4) व्यक्तिगत व गटांचे हक्क या दोघांमधील वैशिष्ट्यांची व फरकाची चर्चा करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) भारतातील राष्ट्रीय अल्पसंख्यक आयोग
- (2) भारतीय राज्यघटनेतील घटनात्मक उपयांचा अधिकार
- (3) मानवी हक्कांची संकल्पना
- (4) अमेरिकेतील नागरी स्वातंत्र्यांच्या चळवळीची कारणे
- (5) शिक्षणाचा हक्क
- (6) गरीबी-विरोधी हक्क.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-405

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

PO-018 : Politics and Social Stratification

(Class, Caste and Gender)

(Optional Paper)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(a) Explain Marx's theory of class.

(b) Explain the changing nature of caste system.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(a) State the feminist critique of state and law.

(b) Role of the class in Indian politics.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(a) Comment on the concept of 'Patriarchy'.

(b) Weber's theory of class.

(c) Relations between caste and class.

(d) Dominant caste.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (a) Caste Based Inequality
- (b) Informal Sector Workers
- (c) Caste and Occupation
- (d) Concept of Exclusion
- (e) Women in Indian Politics
- (f) Caste and Gender.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) मार्क्सचा वर्ग सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) जाती व्यवस्थेचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) राज्य व कायदा यावरील स्त्रीवादी भूमीकेची टीका लिहा.
- (2) भारतीय राजकारणातील वर्गाची भूमीका स्पष्ट करा.

3. कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) 'पितृसत्ताक' या संकल्पनेवर भाष्य करा.
- (2) वेबरचा वर्ग सिद्धांत.
- (3) जात व वर्ग दोघांमधील संबंध.
- (4) प्रभुत्वशाली जात.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) जातीवर आधारलेली असमता
- (2) असंघटित क्षेत्रातील कामगार
- (3) जात आणि व्यावसाय
- (4) बहिष्कृत संकल्पना
- (5) भारतीय राजकारणातील महिला
- (6) जात आणि लिंगभाव.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-406

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICAL SCIENCE

GO-019 : Political Economy of India

(Optional Paper)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Write an essay on politics of Liberalization.
 - (ii) Write an essay on the nature of the Ruling elite in India.
2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Discuss class and caste in India.
 - (ii) Discuss planning is a way of development.
3. Answer any *two* of the following (in **250** words) : [20]
 - (i) Limitations of planning for development
 - (ii) Politics of middle class
 - (iii) The agrarian class structure
 - (iv) Alternate models of development

P.T.O.

4. Write short notes on any four (100 words) : [20]

- (i) The mixed economy model
- (ii) Class character of the state
- (iii) Privatization and autonomy
- (iv) Planning in industrial sector
- (v) New middle class
- (vi) Impact of Green Revolution.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) उदारीकरणाच्या राजकारणावर निबंध लिहा.
- (ii) “भारतातील सत्तारूढ अभिजनांच्या स्वरूपावर” निबंध लिहा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (i) भारतातील वर्ग व जातीची चर्चा करा.
- (ii) “विकासाकरीता नियोजन एक मार्ग” चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (250 शब्दात) : [20]

- (i) विकासापुढील नियोजनाच्या मर्यादा
- (ii) मध्यम वर्गाचे राजकारण
- (iii) कृषी अधिष्ठीत वर्गरचना
- (iv) विकासाचे पर्यायी प्रारूप.

4. कोणत्याही चारवर संक्षिप्त टीपा लिहा (100 शब्दात) :

[20]

- (i) मिश्र अर्थव्यवस्थेचे प्रारूप
- (ii) राज्याचे वर्गीय चारित्र्य
- (iii) खाजगीकरण आणि स्वायत्तता
- (iv) उद्योग क्षेत्रातील नियोजन
- (v) नवमध्यम वर्ग
- (vi) हरितक्रांतीचे परिणाम.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	

[5503]-407

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

POLITICS

(PO-020 : Optional Paper)

(Globalisation and the State)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss in detail the problem of security dilemma in post-colonial states.

Or

(2) Examine the internal and external factors threatening the legitimacy of the state.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Examine the issue of state intervention in the context of the growing process of democratisation.

Or

(2) Discuss the changing character of the state in Globalisation.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

(1) Subnationalism : A challenge to the nation-state.

(2) Internationalism : An expansion of Rule of Law.

(3) Nature of the state in developing countries.

(4) Relation between Transnational Associations and Globalisation.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Meaning of Modern Territorial State
- (2) *Two* features of the Interventionist State
- (3) Domestic dimensions of state security
- (4) *Two* differences between strong states and weak states.
- (5) Effect on the third world countries of integration into the global economy
- (6) Growing importance of Transnational Associations.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(1) वसाहतोत्तर राज्यांमधील सुरक्षेच्या पेचाच्या समस्येची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

(2) राज्याच्या अधिमान्यतेला आव्हान देणाऱ्या अंतर्गत व बाह्य घटकांचे परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(1) लोकशाहीकरणाच्या वाढत्या प्रक्रियेच्या संदर्भात राज्याच्या हस्तक्षेपाच्या मुद्द्याचे टिकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

(2) जागतिकीकरणामध्ये राज्याच्या बदलत्या स्वरूपाची चर्चा करा.

3. कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

(1) उपराष्ट्रवाद : राष्ट्र-राज्यापुढील आव्हान.

(2) आंतरराष्ट्रीयकरण : कायद्याच्या राज्याचा विस्तार.

(3) विकसनशील देशांमध्ये राज्याचे स्वरूप.

(4) बहुराष्ट्रीय संघटना व जागतिकीकरण यांच्यातील संबंध.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) आधुनिक प्रादेशिक राज्याचा अर्थ
- (2) हस्तक्षेप करणाऱ्या राज्याची दोन वैशिष्ट्ये
- (3) राज्याच्या सुरक्षिततेचे अंतर्गत पैलू
- (4) सबल राज्य व दुर्बल राज्य यांच्यातील दोन फरक
- (5) जागतिक अर्थव्यवस्थेत एकरूप झाल्याने तिसऱ्या जगावर झालेला परिणाम
- (6) बहुराष्ट्रीय संघटनांचे वाढते महत्त्व.

munotes.in